

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS BESLUT

Mål nr
1224-11

meddelat i Stockholm den 16 juni 2011

KLAGANDE

Socialnämnden i Gävle kommun
Box 803
801 30 Gävle

MOTPARTER

1. AA

Ombud och offentligt biträde: Jur. kand. BB

2. CC

Ställföreträdare och offentligt biträde: Advokat DD

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Sundsvalls beslut den 24 februari 2011 i mål nr 363-11, se bilaga

SAKEN

Omedelbart omhändertagande enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga

---

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avskriver målet.

Dok.Id 107325

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

BESLUT

Mål nr
1224-11

Högsta förvaltningsdomstolen bestämmer att ersättning ska betalas till BB som offentligt biträde för AA med 3 885 kr (inklusive mervärdesskatt) för arbete.

Högsta förvaltningsdomstolen bestämmer att ersättning ska betalas till DD som offentligt biträde för CC med 1 457 kr (inklusive mervärdesskatt) för arbete.

YRKANDE M.M.

Socialnämnden yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska undanröja kammarrättens beslut och fastställa förvaltningsrättens beslut om omedelbart omhändertagande. Nämnden anför bl.a. följande. AA brister i förmåga att skapa en trygg, säker, stabil och förutsägbar uppväxtmiljö för CC. Hon har inte säkerställt att CC tas om hand av trygga personer vid hennes frånvaro, hon har släppt in personer i sitt hem som kan utsätta henne eller CC för risk att skadas eller vara med om skrämmande händelser och hon har av oförstånd lekt farliga lekar med CC. AA har också svårigheter med impuls kontroll och svårt att behålla fokus på CC vid påverkan från omgivningen. Det finns hos socialtjänsten en oro för hur hon reagerar när inte socialtjänsten är närvarande. Det finns också brister i samspelet och anknytningen mellan CC och hans mamma. CC uppvisar ett distanslöst beteende.

Sedan CC placerades i ett jourhem den 30 januari 2011 har nämnden gjort bedömningen att AAs umgänge med honom måste vara övervakat för att nämnden ska kunna garantera CC skydd och omsorg. Av samma skäl har nämnden bedömt att CC inte kan bo ensam med sin mamma under utredningstiden. Det är av största vikt att CC är skyddad fram till dess att han och hans mamma kan erbjudas en samplacering, vilken kan komma till stånd under förutsättning att det bedöms möjligt och att AA samtycker till att placeras. Hon har tidigare varit ambivalent i fråga om vård och insatser. Hon har samtyckt till frivilliga insatser men sedan inte medverkat och uppgett att hon inte behöver stöd.

Mål nr
1224-11

AA bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Omhändertagandet grundades huvudsakligen på den omständigheten att hon anlitat en barnvakt som socialnämnden ansåg inte hade uppnått erforderlig ålder för en sådan uppgift. Barnvakten var femton år gammal men skulle fylla sexton inom kort. Det omedelbara omhändertagandet kan möjligen ha varit befogat medan socialnämnden ännu svävade i ovisshet om när AA skulle komma hem. När beslutet underställdes förvaltningsrätten fanns dock inte längre någon omedelbar fara för CC. De omsorgsbrister som lagts henne till last är diffust angivna. I rättsfallet HFD 2011 ref. 5 har Högsta förvaltningsdomstolen betonat vikten av att en etablerad vårdkedja inte bryts. Lika viktigt är det naturligtvis att inte genom ett omedelbart omhändertagande i onödan och för säkerhets skull skapa en första länk till en sådan kedja. Man ska inte underskatta det trauma som ett omedelbart omhändertagande innebär för ett barn, vilket Högsta förvaltningsdomstolen betonat i HFD 2011 ref. 13. Där sägs att avbrott i relationer som är viktiga för barnet och uppbrott från dess invanda miljö i sig kan innebära en risk för skada.

Barnets ställföreträdare medger bifall till överklagandet.

Högsta förvaltningsdomstolen har den 25 februari 2011 beslutat om inhibition av kammarrättens beslut.

Förvaltningsrätten i Falun har den 15 april 2011 meddelat dom med beslut att CC ska beredas vård med stöd av 1 och 2 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Enligt 6 § första stycket LVU får socialnämnden besluta att den som är under 20 år omedelbart ska omhändertas om det är sannolikt att den unge behöver beredas

Mål nr
1224-11

vård med stöd av lagen och rättsens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa eller utveckling eller till att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras. Av 8 § framgår att om förvaltningsrätten fastställt ett beslut om omedelbart omhändertagande socialnämnden inom fyra veckor från det att omhändertagandet verkställdes ska ansöka hos förvaltningsrätten om att den unge ska beredas vård enligt LVU.

Den som är under 18 år ska enligt 1 § andra stycket LVU beredas vård om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 § föreligger och det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av den eller dem som har vårdnaden om honom eller henne. I 2 § stadgas att vård ska beslutas om det finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet.

I 1 § femte stycket LVU föreskrivs att vad som är bäst för den unge ska vara avgörande vid beslut enligt lagen.

Den utredning som fanns tillgänglig vid underinstansernas prövning av frågan om omedelbart omhändertagande av CC framgår av de bifogade besluten.

Högsta förvaltningsdomstolen instämmer i förvaltningsrättens bedömning att det på grundval av den då föreliggande utredningen var sannolikt att CC behövde beredas vård med stöd av LVU och att omständigheterna var sådana att rättsens beslut om vård inte kunde avvaktas.

Det är uppenbart att den befarade risken för den unges hälsa eller utveckling minskar i och med att ett omedelbart omhändertagande genomförs. Den akuta situationen föreligger inte längre. Bedömningen av om ett verkställt omedelbart omhändertagande ska bestå i avvaktan på rättsens beslut i vårdfrågan måste därför vila på delvis annan grund. Härvid bör bl.a. beaktas att reglerna om omedelbart

Mål nr
1224-11

omhändertagande även har till syfte att göra det möjligt för socialnämnden att närmare utreda om det finns skäl för vård enligt LVU, även om detta inte varit det avgörande skälet för att beslutet fattades. Utredningen ska klarlägga om förhållandena i den unges hem är sådana att det finns risk att hans eller hennes hälsa eller utveckling skadas och vilka åtgärder som i så fall bör komma i fråga. Vårdnadshavarens inställning till dessa åtgärder måste också utredas. Härtill kommer att avbrott i pågående vård i sig kan vara skadliga för ett barn. LVU innehåller bestämmelser som är direkt avsedda att förebygga avbrott i vårdkedjan och lagstiftaren har i olika sammanhang gett uttryck åt åsikten att avbrott i vården av ett barn bör undvikas (se HFD 2011 ref. 5).

Kammarrätten meddelade sitt beslut den 24 februari 2011, tre dagar innan socialnämnden skulle ge in ansökan om beredande av vård enligt LVU till förvaltningsrätten. CC hade då vistats i jourhemmet i 25 dagar. Såväl socialnämnden som barnets företrädare ansåg att omhändertagandet skulle bestå. Modern hade såvitt framgår inte samtyckt till vårdplanen. Kammarrätten motiverade beslutet med att det inte längre bedömdes föreligga någon sådan risk för CCs hälsa eller utveckling som innebar att beslut om omhändertagande inte kunde avvaktas.

Ett beslut om att upphäva ett pågående omedelbart omhändertagande måste i likhet med andra beslut enligt LVU vara betingat av barnets bästa. Även om kammarrätten vid sin prövning av ett beslut om omedelbart omhändertagande gör bedömningen att det numera saknas skäl för en sådan åtgärd måste konsekvenserna för barnet av ett upphävande beaktas. En förutsättning för ett beslut om upphävande bör därför enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening vara att det framstår som mycket osannolikt att barnet inom kort kan komma att behöva omhändertas på nytt för att beredas vård enligt LVU. De förhållanden som förelåg i målet i kammarrätten talade inte för en sådan slutsats. Kammarrätten borde därför inte ha upphävt det omedelbara omhändertagandet.

BESLUT

Mål nr
1224-11

Sedan förvaltningsrätten den 15 april 2011 beslutat om beredande av vård har frågan om omedelbart omhändertagande förfallit. Målet föranleder därför ingen vidare åtgärd utan ska avskrivas.

Susanne Billum

Annika Brickman

Henrik Jermsten

Kristina Ståhl

Erik Nymansson

Charlotte Mattsson

Föredragande justitiesekreterare

Avd. II

Föredraget 2011-06-01